

Velid Ebüzziya- (1882-1945)- Yazar.

Ebüzziya Tefvik beyin küçük oğludur. Annesi de babası gibi, Koçhisar'ın Esbkeşan Hacı Hasan oğulları ailesine mensup Advie hanımdır. İlk ve orta tahsilini Galatasaray Sultanisinde (lisesi) görmüş, orta son sınıfta iken, babası ve aynı mektebin son sınıfında okuyan ağabeyi Talha Ebüzziya, Konya'ya sürgün edilince, istibdat idaresi, kendisini de "sürgün oğludur, mektepte kalamaz" kararıyla, hem mektep ile ilgisini kesmiş, hem de Bakırköy'deki evlerinde ev hapsine sokmuştur (1900). Annesile baş başa kaldığı bu evde tahsilini ikmal için, bitişiklerindeki Bakırköy Fransız Frerler mektebine, geçeleri duvardan atlayarak giren ve mektebin hocalarından özel ders gören Velid Ebüzziya, dört yıl sonra ev hapsi kaldırılınca, Galatasaray'ına kabul olunmamış, Bakırköy Saint Benoit mektebini bitirmeğe mecbur kalmıştır. Yüksek tahsilini, İstanbul Hukuk Mektebinde (Fakültesinde) tamamlamış, Meşrutiyetin ilanı üzerine de Paris'e giderek Siyasal Bilgiler Okulunu bitirmiştir. Paris'te tahsilini sürdürdüğü sırada devrin en önemli gazeteleri olan "Le Temps" ve "Le Figaro" da, gazetecilik stajı görmüş, Balkan harbi sırasında İstanbula dönünce de babası ve ağabeyinin yanında gazeteciliğe başlamıştır. Bir süre sonra, Tasviri-Efkâr'da "Ebüzziya zade" imzasıyla baş makale yazmağa başlayan Ebüzziya Velid, babasının vefatından sonra gazetenin hem baş muharrirliğini, hem de yazı işleri müdürlüğünü üzerine almış, o zamana kadar Türk basınında bilinmeyen ve görülmeyen yenilikleri gazetesine uygulamaya koyulmuş, kısa zamanda Tasviri Efkâr'ın tirajını, devri için rekor sayılabilecek 35 binlik bir düzeye çıkarmıştır. Balkan ve cihan harbinin buhranlı günlerinde, değişik hükümetlerce gazetesinin sık sık kapatılmasına rağmen, memleket menfaati uğruna mücadelesini yılmadan sürdüren Ebüzziya Velid, bir çok defa örfi idare mahkemelerine verilmiştir. Gazeteye harp muhabiri tutup cephelere göndermek, harp hareketlerini günün gününe haritayla göstermek, fotoğrafçı tutup olayları fotoğraflarla vermek, spor sütunları açıp, sporu halka tanıtmak, Türkiye'ye ilk rotatif makinasını getirmek, matbaasında ilk klişehane ve fotoğrafhane kurmak, Talha ve Velid kardeşlerin Türk gazeteciliğine kazandırdıkları yeniliklerdir.

İstanbulun işgali üzerine ağabeyi Talha beyle beraber, "M.M. Grubu" denilen ilk yeraltı mukavemet teşkilâtını oluşturan Velid Ebüzziya, gazetesile beraber Kuval Milliye teşkilâtında faaliyete geçmiştir. 16 Mart 1920 de, İngilizlerin Mondros Mütarekesi anlaşması dışına çıkarak, İstanbulu işgal etmeleri sırasında, Şehzadebaşıdaki askeri karakolda, uykuda bulunan silâhsız mızıka mahgasının 16 Mehmedciğini kabbece süngüleyerek şehid etmeleri üzerine, kanlar içindeki mübarek naaşlarının teker teker resimlerini çeken Velid Ebüzziya, bunları binlerle çoğaltarak, halkı galeyana getirmek maksadile Anadolu'ya göndermeğe başlamıştır. Resimleri götüren kuryelerden biri yakalanmış, konuşdurulmuş, matbaa basılmış, Tasviri Efkâr kapatılmış, Velid Ebüzziya tutuklanarak Malta'ya sürülmüş, ağabeyi Talha Ebüzziya da Bekirağa bölüğüne hapse atılmıştır (23 Mart 1920). Bir yıl sonra Malta'dan serbest bırakılan Velid Ebüzziya, yurda dönünce yeniden gazetesini kurmuş ve "Tevhidi Efkâr" ı çıkarmağa başlamıştır (2 Haziran 1921). Onun, memlekete ettiği en büyük hizmet ve gazetecilikteki kudreti bu dönemde görülmüştür. Tevhidi Efkâr, âdeta başlı başına Anadolu Milli hareketinin, işgal altındaki İstanbul'da, tek temsilcisi ve kudreti olmuştur. Her günkü nüshasında, devrin en kuvvetli kalemlerine yazdırılan hamasi yazılar, şiirler, çizdirilen temsili resimlerle, halka, zafere kavuşulacağı telkin ve inancı aşılanmıştır. Velid Ebüzziya, bir yandan baş makaleleriyle işgal kuvvetleri ve Ferit Paşa hükümetleriyle mücadele ederken, diğer taraftan da en faal elemanlarından biri olduğunu, yeraltı faaliyeti ve işgal kuvvetlerinin nezaretinde bulunan silah depolarını soyarak, mütemadiyen Anadolu'ya silah ve cephaneye yollamak ve iki defa da bizzat gemi ile İnebolu'ya götürüp teslim etmekle göstermiştir. Son gemi ile teslim ettiği 40 bân sandık cephaneye, büyük taarruzda kullanılan cephaneyi teşkil etmiş, bu hizmeti karşılığında İstiklâl Madalyasıyla mükafatlandırılmıştır.

rılmıştır.

Zaferden sonra,C.H.P. hükümetinin bir çok icraatını doğru bulmayan ve bunları kuvvetli kalemile şiddetle tenkid eden Velid Ebüzziya,tutuklanarak İstanbuldaki özel bir İstiklâl Mahkemesinde muhakeme edilmiş ve İstiklâl Savaşı sırasında yaptığı büyük fedakârlıklar ve yardımlar ortaya çıkınca derhal beraat etmiştir(Ocak 1924). İnançlarından asla vazgeçmeyen bir siciyeye sahip olan Velid Ebüzziya,yine C.H.P. ve İsmet İnönü icraatını şiddetle tekkide devam edince,bu sefer Doğu da patlak veren Şeyh Sait İsyanı bahane edilerek,diğer bir çok gazeteci ile birlikte tutuklanmış ve Elaziz'de İstiklâl Mahkemesine sevk edilmiştir.O sıralarda Tevhidi Efkâr,Türkiye için görülmemiş bir tiraja,45 bin rakkamına ulaşmıştı.Bu muhakeme sonunda da diğer gazetecilerle birlikte beraat eden Velid Ebüzziya,diğer gazetecilerin(Ahmet Emin,Suphi Nuri,Ahmet Şükrü Esmir,Eşref Edip,Mecdi Sadrettin,Fevzi Lütüfî Karaosmanoğlu,Abdülkadir Kemali,Hüseyin Avni Ulaş) gazete çıkarmaları yasaklandığı halde,o,bu yasaklanmadan istisna edilmiştir. Ancak,bu hakkını kullanmamış ve 1934 yılına kadar gazetecilikten uzak kalmıştır.

İstanbulda dündükten sonra siyasetle meşgul olmayan Velid Ebüzziya,matbaasının idaresile uğraşmıştır.Ancak 10 yıl sonra yeniden gazeteciliğe başlamış ve "Zaman" isminde bir gazete çıkarmıştır(11 Haziran 1934).Bu gazete de C.Halk Partisi hükümeti tarafından iki defa kapatılmış ve serbestce kalem oynatması önlenmiştir.Bu durum karşısında 1936 da gazeteyi devretmek mecburiyetinde kalmış ve yine matbaasile meşgul olmağa başlamıştır.Ancak bu durum 1940'a kadar devam etmiştir.Bu tarihte,yeğeni Ziyad Ebüzziya'nın idaresinde yeniden Tasviri Efkâr çıkarılmağa başlanmış,kendiside gazetenin baş makalesini yazmıştır.Ancak yine İsmet Paşa hükümeti müdahalelere başlamış,gazete önce geçici olarak,1945 de ise süresiz kapatılmıştır.Kapatılma sebebi,C.H.P. hükümetinin verdiği talimat doğrultusunda hareket etmemektir.

Velid Ebüzziya ^{bu arada} ~~bu arada~~ "Takvimi Ebüzziya" adı altında ansiklopedik bir duvar takvimi çıkarmağa başlamış(1943),aynı zamanda da "Fen ve San'at ansiklopedisi" isminde bir eseri fasiküller halinde yayımlamağa koyulmuştur.

Eserleri:Tayyarecilik,mazisi,istikbali(1913),Kuyruklu yıldızlar ve Halley yıldızı(1912 Girit,Mazisi-İstikbali(1913),Türkiye Demiryolları Cep Atlası,Fen ve San'at Ansiklopedisi(1 c.) Ebüzziya Duvar Takvimi(3 yıl),Tercümelere: Şarlok Holmes Següzeşterleri,Arsen Lüpen'in sergüzeşterleri.Gazetelerdeki çok kıymetli makaleleri,Mecmüayı Ebüzziya'daki yazıları,henüz derlenip kitap haline getirilmemiş olması büyük bir noksanlıktır.

Ebüzziya Velid'in sayılan büyük hizmetleri dışında bir büyük hizmeti daha vardır ki,o da,Mudanya Mütarekesi ile Lozan Muahedesinin imzalanmasile ilgili mevcut bütün fotoğrafların sadece kendisi tarafından çekilmiş olmasıdır.

Bir memleketin ilerlemesinin,ancak,din,ahlak,sile temellerine kuvvetle sarılmak,zararsız geleneklere bağlı kalmak,ilim ve fennin her çeşit gelişmesinden yararlanmakla mümkün olabileceğine iman etmiş olan Velid Ebüzziya,inançlarını hayatı pahasına da olsa müdafaa etmekten hiç bir zaman geri kalmamıştır.Vefatından sonra onu en iyi şekilde tanımlayan Hakkı Tarık Us olmuştur.Gazetesinin baş sayfasında 3 sütun üzerinde verdiği haberde şöyle demiştir:"Babiâlinin yüz akı İldü."

Abdurrahman Velid EBÜZZİYA. (Ebüzziya Tefvik'in küçük oğlu). Gazeteci, yazar, matbaacı. 1881 de İstanbulda doğdu. İlk öğrenimini Bakırköy Taş Mektebinde gördü. Galatasaray Sultani' sine (Liszsi) girdi (1893). 9. sınıfta iken baba ve ağabeyi Talhâ'nın Konya' ya sürgün edilmeleri üzerine, o da mektepten uzaklaştırılarak, annesile beraber, ~~www~~ dört yıl süren ev hapsinde tutuldu (10.4.1900 - 1904) . Bu sırada, bitişiklerindeki Fransız Frerler mektebine, geceleri duvarı aşip giderek papazlardan özel ders gördü. Ev hapsi kaldırılınca, tekrar Galatasaray'a gitmesine izin verilmedi, Sen Benoit Fransız mektebini bitirdi (1908). ~~Mu~~ İstanbul Mekteb-i Hukuk'a (Hukuk Fakültesi) ~~www~~ ne gitti, aynı zamanda kazandığı imtihan sonucu Düyun Umumiye İdaresinde mütercim memur oldu. İki yıl sonra babası onu Parise tahsile göderebildi (1910) . Pari Hukuk Mektebi ile Sciences Politique (Siyasal Bilgiler) mekteblerini bitirdi(1912) . İstanbul'a dönünce babası ve ağabeyi yanında, aile gazetesi ~~www~~ Yeni Tasvir-i Efkâr'da gazeteciliğe başladı (1912) . Pariste tahsilde iken stajyer olarak devam ettiği Fransız "Le Figaro" ve "Le Temps" gazetelerinde öğrendiği modern gazetecilik bilgilerini, Tasvir'e uyguladı. Gazete kısa zamanda ~~www~~ İmparatorluğun en etkili ve en çok tiraj yapan fikir vr haber gazetesi oldu. Babasının ölümü üzerine (27.12.1913) Tasvir'i ağabeyisi ile çıkarmağa devametti ve yazı işleri ile gazetenin siyasetini yönetmeyi üstüne aldı, başmakalelerini yazmağa ve "Ebüzziya zade" imzasını kullanmağa başladı. Gazetenin kuruluşundan beri şiar edindiği " Memleket ve Millet için faydalı görülün her hususu savunmak, kötü icraat ve davranışlara karşı gelmek" ile özetlenebilecek siyasi çizgisinde devam etti. Bu çetin yoldan şaşmaması yüzünden, 2. Balkan Harbi ve 1. Cihan Harbi boyunca, müttefiklerin İstanbula girmelerine kadar (13.11.1918) geçen devrede bir çok defa kapatıldı, kendisi ve ağabeyyi, mahkemelere verildi hapsedildi. Babasının sağlığında olduğu gibi, gazete yine "Tasvir-i Efkâr" , "Tasfir-i Efkâr" , "Tesvir-i Efkâr" , "Tefir-iEfkâr" , "İntihab-ı Efkâr" gibi birbirine benzer değişik isimler altında yayınına devam yolları aradı. Mütarekede, hem şahsen hem de gazetesile işgal kuvvetleri ile mücadele ~~www~~ başladı. İstanbul'da ilk gizli ~~www~~ mukavemet örgütü olan ve "M.M. Gurubu" denilen yeraltı teşkilâtını, ağabeyi ve arkadaşları ~~www~~ ile gazete idarehanesinde kurdu(1919) . Anadoluya gönderdiği belgelerin ele geçmesi üzerine, İngilizlerce tutuklandı ve birçok milliyetçi Devlet ~~www~~ ve siyaset adamı ile Malta' Adasına sürüldü (23.3.1920). Aynı zamanda Ağabeyi hapsedildi, gazete kapatıldı, matbaa mühürlendi. Malta sürgününden ~~www~~ Anadolu hareketine yararlı olacak Ali İhsan Paşa (Sabis) ve diğer bir kaç kişinin kaçmasını sağlayan örgütü kurdu. Serbest bırakılınca İstanbul'a döndü (1921) . Ağabeyisi Talhâ hapistede ağır bir hastalığa uğramış, çal

meyince, "Tevhid-i Efkâr" isimle alınmış bir intiyazı, sınıf arkadaşları Şukr Babanzade Şükrü (Prof Şükrü Baban) Beyden satın alarak yeniden gazeteciliğe başladı (2.6.1921) ~~www~~ ve kısa zamanda gazetesini, Millî Mücadele'nin İstanbul ve Anadolu'da, yayın alanında, ruhu halihe getirdi. Aynı zamanda "M.M. Gurubu ile gizli faaliyetini sürdürdü, İstanbul'da İlgâl Kuvvetlerinin nezaretinde ve idaresinde bulunan, Osmanlı Ordusu silah depolarını soyarak Anadolu'ya gönderdi veya bizzat ~~götürdü~~ mavuna ve ~~ve~~ ufak gemilerle kaçırdı. 30 Ağustos Zaferini sağlayan Büyük Tarruz'a gerekli cephaneyi, 40 bin sandık içinde, altı düz "Mersin" vapur ile, fırtınalı bir havada, İngiliz filosunun arasından geçirerek İnebolu'ya Velid Bey kaçıra - bilmıştır (18.12.1921) Bu başarısı için İstiklâl madalyası ile mükâfatlandırıldı (22.4.1922) . Lozan muahedesi çalışmalarında bulundu ve yabancı basınla olduğu kadar Türk görüşü etrafındaki kuvvetli ve delilli yazılarıyla de çok hizmeti dokundu (1923) .

Zafer ve Lozan'dan sonra önünü ve ~~www~~ Mustafa Kemal'in ~~ve~~ bazı görüş ve icraatı ile fikir ihtilâfına düştü. Gazetesinde ki yayınları dolayısıyla İstanbul'a özel olarak gönderilen İstiklâl Mahkemesine verildi (22.12.1922). Velid Beyin Millî Mücadeleye ettiği hizmetler ~~www~~ ve İstiklâl Madalyası sahibi olduğu, bu mahkeme sırasında meydana çıktı. ~~www~~ "Hain-i Vatan" olarak verildiği mahkemeden "Hadim-i Vatan" olduğu belirlenerek beraat etti (). Ancak Atatürk ile olan fikir anlaşmazlıkları devam etti. Velid Beyin, idarenin ~~yürüttüğü~~ diktatörcüze ~~www~~ icraatına karşı yürüttüğü ağır ve isabetli tenkidler, gazeteyi, o zamanki ~~www~~ 14 milyonluk Türkiyede, çok büyük sayılan 45 bin tiraja ulaştırmıştı (). İsmat Paşa Hükmü muhalefeti ve muhalif basını susturmak için, o sırada patlak veren "Şeyh Said" isyanını () bahane ederek, "Tahrir-i Sükân" Kanununu çıkarttı, Tevhid-i Efkâr'ı kapattı, evvelâ Velid Bey ~~ve~~ Beyle "Sebil-ül Reşad" sahibi Eşref Edip Beyi tutuklatarak Diyarbakır İstiklâl Mahkemesine yollattı, arkasından da diğer muhalif gazeteleri kapatıp onların da yazar ve sahiplerini ~~www~~ (Suphi Nuri İleri, Ahmed Emin Yalman, Sadri erten, Fevzi Lütfi Karaoğlanoğlu, İsmail Müştak Mayakon, ()).

Mahkemede gazeteciler beraat ettiler. Ancak bütün gazeteciler gazete çıkarmak hakkından mahrum kalındıkları halde Velid Bey istisna edildi. Bu müsaadeye rağmen, Velid Bey gazetesini tekrar çıkarmadı ve "Matbaa-i Ebüzziya" yı idare ~~www~~ ile meşgul oldu. Siyasetten tamamen uzak kalmasına ve kimselerle temas etmemeğe çalışmasına rağmen, Atatürk'e karşı tertiplenen İzmir su-i kasdı olayında, yine Ankara İstiklâl Mahkemesine verildi, yine suçsuzluğu belirlendi (). Velid Bey 193, de "Zaman" isminde bir gazete

tenat altesinde kalmasının şart olmadığını, bu sifata layık bir mimsenin seçimle bu kutsal mevkie getirilebileceğini savunmuştur.

Yazılarının üslubu, akıcı, kıvrak ve sürükleyicidir. Kısa cümlelerle, sade bir şekilde, aydınlar kadar geniş halk tabakalarına da, yazılarını okuyabilmek kabiliyetine sahiptir. Çok kuvvetli olan başmakalelerinin çoğu kamu oyu oluşturma kudretindedir. Son derece mücadeleci bir yaradılışa sahip olduğundan, gazetesinde bir çok konularda diğer gazetelerle münakaşalara girişmiş ve mahkemelere sürüklenmiştir. Latın harflerinin kabulüne taraftar olanlara karşı, eski harflerin korunması yönünde yaptığı tartışmalar bilhassa Hüseyin Cahid Yalçın ile olan tartışmaları zamanında önemli yankılar uyandırmıştır. Gazetecilik alanında memlekete pek çok yenilik getirmiştir. Her konu için ayrı muhabir bulundurmak, fotoğrafçı tutup olayların resmini vermek, spor sütunu açmak, harp olaylarını ayrı haritalarla günü güne belirtmek, ilk rotatifi kullanmak onun eserleridir. İstiklal savaşı tarihimizi üç önemli resimle de belgelemek onun sayesinde olmuştur. İstanbulu işgal edip, yataklarında uyuyan, silâhsız muzika neferlerini, hunharca süngüleyip şehid eden İngilizlerin, bu vahşetini tek başına gidip fotoğraflarla tesbit etmiş, bu hazin resimleri binlerle çoğaltarak Anadolu ya yollatmış, Millî hisleri ayaklandırmıştır. Müdanya Mütarekesinde mağrur İngiliz Kumandanlarının imza atmak mecburiyetinde kalışlarını da belgelemiştir. Yine Lozan Muahedesi'nin imzalanışının resimlerle tesbitini istemeyen ve salona fotoğrafçı sokturmayan Lord Gürzon'un yasasını İsmat Paşa dinlemiş ve fotoğrafı olan tek Türk gazeteci Batının bu mağlubiyetini belgelemiştir.

~~Yazarları~~ Velid Ebüzziya yazılarında isim olarak :A.V. , A.Velid, Ebüzziya zade Velid, Ebüzziya zade, isimlerle, Ömer Vasfi, Osman Vehbi, A.Veysi, Selim Sabit takma adlarını kullanmıştır.

ESERLERİ :Kuyruklu Yıldızlar ve Halley kevkeb-i kisvedarı, neler olacak (1912)(A.Velid imzasile) , Girid,mazisi,, halı, istikbali (1.cild, 1912, imzasız) , Tayyarecilik, mazisi, ehemmiyeti, trekkiyatı-ı hazırası (A. Veli imzasile, 1913) , Şerlok Holmes sergüzeştleri (tercüme, imzasız, 1912), Türkiye Demir Yolları vep atlası (imzasız, 1931) , Fen ve San'at Ansiklopedisi(1. cild, yarım kalmıştır, 1945). Gazete tefrikası olarak : Alman - Fransız 1870 -71 harbi (1913) , Napolyon, tarihçesi,hayatı siyasiye ve askeriyesi(1913) (ikisi de Ebüzziya zade Velid imzası ile), İttifak-ı Müsellesin tarihçesi(Ömer Vasfi imzası ile, (1914) v . Makaleleri : Mecmua-i Ebüzziy Yeni Tasvir-i Efkâr,Tasvir-i Efkâr, Zaman, Tasviri Efkâr (yeni yazı) gazete lerindedir.

Takvim-i Ebüzziya (1943, 1944, 1945 seneleri için).

Abdurrahman Velid EBÜZZİYA. (Ebüzziya Tefrik'in küçük oğlu). Gazeteci, yazar, matbaacı. 1881 de İstanbulda doğdu. İlk öğrenimini Bakırköy Taş Mektebinde gördü. Galatasaray Sultani' sine (Lisze) girdi (1893). 9. sınıfta iken baba ve ağabeyi Talhâ'nın Konya' ya sürgün edilmeleri üzerine, o da mektepten uzaklaştırılarak, annesile beraber, dört yıl süren ev hapsinde tutuldu (10.4.1900 - 1904). Bu sırada, bitişiklerindeki Fransız Frerler mektebine, geceleri duvarı aşip giderek papazlardan özel ders gördü. Ev hapsi kaldırılınca, tekrar Galatasaray'a gitmesine izin verilmedi, Sen Benoit Fransız mektebini bitirdi (1908). İstanbul Mekteb-i Hukuk'a (Hukuk Fakültesi) ne gitti, aynı zamanda kazandığı imtihan sonucu Düyun Umumiye İdaresinde mütercim memur oldu. İki yıl sonra babası onu Parise tahsile göderebildi (1910). Pari Hukuk Mektebi ile Sciences Politique (Siyasal Bilgiler) mekteblerini bitirdi (1912). İstanbul'a dönünce babası ve ağabeyi yanında, aile gazetesi Yeni Tasvir-i Efkâr'da gazeteciliğe başladı (1912). Pariste tahsilde iken stajyer olarak devam ettiği Fransız "Le Figaro" ve "Le Temps" gazetelerinde öğrendiği modern gazetecilik bilgilerini, Tasvir'e uyguladı. Gazete kısa zamanda İmparatorluğun en etkili ve en çok tıraaj yapan fikir ve haber gazetesi oldu. Babasının ölümü üzerine (27.12.1913) Tasvir'i ağabeyisi ile çıkarmağa devametti ve yazı işleri ile gazetenin siyasetini yönetmeyi üstüne aldı, başmakalelerini yazmağa ve "Ebüzziya zade" imzasını kullanmağa başladı. Gazetenin kuruluşundan beri şiar edindiği "Memleket ve Millet için faydalı görülün her hususu savunmak, kötü icraat ve davranışlara karşı gelmek" ile özetlenebilecek siyasi çizgisinde devam etti. Bu çetin yoldan şaşmaması yüzünden, 2. Balkan Harbi ve 1. Cihan Harbi boyunca, müttefiklerin İstanbulu girmelerine kadar (13.11.1918) geçen devrede bir çok defa kapatıldı, kendisi ve ağabeyi, mahkemelere verildi hapsedildi. Babasının sağlığında olduğu gibi, gazete yine "Tasvir-i Efkâr", "Tasfir-i Efkâr", "Tevvir-i Efkâr", "Tesfir-i Efkâr", "İntihab-ı Efkâr" gibi birbirine benzer değişik isimler altında yayınına devam yolları aradı. Mütarekede, hem şahsen hem de gazetesile işgal kuvvetleri ile mücadele başladı. İstanbul'da ilk gizli mukavemet örgütü olan ve "M.M. Gurubu" denilen yeraltı teşkilâtını, ağabeyi ve arkadaşları ile gazete idarehanesinde kurdu (1919). Anadoluya gönderttiği belgelerin ele geçmesi üzerine, İngilizlerce tutuklandı ve birçok milliyetçi Devlet ve siyaset adamı ile Malta' Adasına sürüldü (23.3.1920). Aynı zamanda Ağabeyi hapsedildi, gazete kapatıldı, matbaa mühürlendi. Malta sürgününden Anadolu hareketine yararlı olacak Ali İhsan Paşa (Sabis) ve diğer bir kaç kişinin kaçmasını sağlayan örgütü kurdu. Serbest bırakılınca İstanbul'a döndü (). Ağabeyisi Talhâ hapiste ağır bir hastalığa uğramış, çal

1910-1911-1912

meyince, "Tevhid-i Efkâr" isimle alınmış bir intiyazı, sınıf arkadaşları Şükû Babanzade Şükrü (Prof Şükrü Baban) Beyden satın alarak yeniden gazeteciliğe başladı (2.6.1921) ~~wwwwwwwwwwwwwwwwww~~ ve kısa zamanda gazetesini, Millî Mücadele' nin İstanbul ve Anadolu'da, yayın alanında, ruhu halihe getirdi. Aynı zamanda "M.M. Gurubu ile gizli faaliyetini sürdürdü, İstanbul'da İsgal Kuvvetlerinin nezaretinde ve idaresinde bulunan, Osmanlı Ordusu silah depolarını soyarak Anadolu'ya göndertti veya bizzat ~~güvüvü~~ mavuna ve ~~ve~~ ufak gemilerle kaçırdı. 30 Ağustos Zaferini sağlayan Büyük Tarranz'a gerekli cephaneyi, 40 bin sandık içinde, altı düz "Mersin" vapur ile, fırtınalı bir havada, İngiliz filosunun arasından geçirerek İnebolu'ya Velid Bey kaçıra - bilmıştır (18.12.1921) Bu başarısı için İstiklâl madalyası ile mükâfatlandırıldı (22.4.1922) . Lozan muahedesi çalışmalarında bulundu ve yabancı basınla olduğu kadar Türk görüşü etrafındaki kuvvetli ve delilli yazılarıyla de çok hizmeti dokundu (1923) .

Zafer ve Lozan'dan sonra İnönü ve ~~www~~ Mustafa Kemal'in ~~ve~~ bazı görüş ve icraatı ile fikir ihtilâfına düştü. Gazetesinde ki yayınları dolayısıyla ^{tutulandı} İstanbul'a özel olarak gönderileş İstiklâl Mahkemesine verildi (22.12.1922). Velid Beyin Millî Mücadeleye ettiği hizmetler ~~wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww~~ ~~www~~ ve İstiklâl Madalyası sahibi olduğu, bu mahkeme sırasında meydana çıktı. ~~www~~ "Hain-i Vatan" olarak verildiği mahkemeden " Hadim-i Vatan" olduğu belirlenerek beraat etti (). Ancak Atatürk ile olan fikir anlaşmazlıkları devam etti. Velid Beyin, İdarenin ~~yürüttüğü~~ diktatörece ~~www~~ icraatına karşı yürüttüğü ağır ve isabetli tenkidler, gazeteyi, o zamanki ~~www~~ 14 milyonluk Türkiyede, çok büyük sayılan 45 bin tiraaja ulaştırmıştı () İsmat Paşa Hükümeti muhalefeti ve muhalif basını susturmak için, o sırada patlak veren "Şeyh Said" isyanını () bahane ederek, "Tahrir-i Süktâ" Kanununu çıkarttı, Tevhid-i Efkâr'ı kapattı, evvelâ Velid ~~Beyle~~ Beyle "Sebil-ül Reşad" sahibi Eşref Edip Beyi tutuklatarak Diyarbakır İstiklâl Mahkemesine yollattı, arkasından da diğer muhalif gazeteleri kapatıp onların da yazar ve sahiplerini ~~wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww~~ (Suphi Nuri İleri, Ahmed Emin Yalman, Sadri erten, Fevzi Lütfi Karaoğlu, İsmail Müştak Mayakon, ()). Mahkemede gazeteciler beraat ettiler. Ancak bütün gazeteciler gazete çıkarmak hakkından mahrum kılındıkları halde Velid Bey istisna edildi. Bu müsaadeye rağmen, Velid Bey gazetesini tekrar çıkarmadı ve "Matbaa-i Ebüzziya" yı idare ~~wwwwww~~ ile meşgûl oldu. Siyasetten tamamen uzak kalmasına ve kimselerle temas etmemeğe çalışmasına rağmen, Atatürk'e karşı tertiplenen İzmir su-i kasdı olayında, yine Ankara İstiklâl Mahkemesine verildi, yine suçsuzluğu belirlendi (). Velid Bey 193, de "Zaman" isminde bir gazete

tanat ailesinde kalmasının şart olmadığını, bu sıfata layık bir himsenin seçimle bu kutsal mevkie getirilebileceğini savunmuştur.

Yazılarının üslubu, akıcı, kıvrak ve sürükleyicidir. Kısa cümlelerle, sade bir şekilde, aydınlar kadar geniş halk tabakalarına da, yazılarını okuyabilmek kabiliyetine sahiptir. Çok kuvvetli olan başmakalelerinin çoğu kamu oyu oluşturma kudretindedir. Son derece mücadeleci bir yaradılışa sahip olduğundan, gazetesinde bir çok konularda diğer gazetelerle münakaşalara girişmiş ve mahkemelere sürüklenmiştir. Lâtin harflerinin kabulüne taraftar olanlara karşı, eski harflerin korunması yönünde yaptığı tartışmalar bilhassa Hüseyin Cahid Yalçın ile olan tartışmaları zamanında önemli yankılar uyandırmıştır. Gazetecilik alanında memlekete pek çok yenilik getirmiştir. Her konu için ayrı muhabir bulundurmak, fotoğrafçı tutup olayın resmini vermek, spor sütunu açmak, harp olaylarını ayrı haritalarla günü güne belirtmek, ilk rotatifi kullanmak onun eserleridir. İstiklâl savaşı tarihimizi üç önemli resimle de belgelemek onun sayesinde olmuştur. İstanbulu işgal edip, yataklarında birer uyuyan, silâhsız muzika neferlerini, hunharca süngüleyip şehid eden İngilizlerin, bu vahşetini tek başına gidip fotoğraflarla tesbit etmiş, bu hazin resimleri binlerle çoğaltarak Anadolu ya yollatmış, Millî hisleri ayaklandırmıştır. Müdanya Mütarekesinde mağrur İngiliz Kumandanlarının imza atmak mecburiyetinde kalışlarını o belgelemiştir. Yine Lozan Muahedesi'nin imzalanışının resimlerle tesbitini istemeyen ve salona fotoğrafçı sokturmayan Lord Gürzon'un yasağını İsmat Paşa dinlemiş ve fotoğrafı olan tek Türk gazeteci Batının bu utanç verici mağlubiyetini belgelemiştir.

~~ESERLERİ~~ Velid Ebüzziya yazılarında isim olarak :A.V. , A.Velid, Ebüzziya zade Velid, Ebüzziya zade, isimlerle, Ömer Vasfi, Osman Vehbi, A.Veysi, Selim Sabit takma adlarını kullanmıştır.

ESERLERİ :Kuyruklu Yıldızlar ve Halley kevkeb-i kisvedarı, neler olacak (1912)(A.Velid imzası ile) , Girid,mazisi,, hali, istikbali (1.cild, 1912, imzasız) , Tayyarecilik, mazisi, ehemmiyeti, trekkiyat-ı hazırası (A. Velid imzası ile, 1913) , Şerlok Holmes sergüzeşleri (tercüme, imzasız, 1912), Türkiye Demir Yolları vep atlası (imzasız, 1931) , Fen ve San'at Ansiklopedisi(1. cild, yarım kalmıştır, 1945). Gazete tefrikası olarak : Alman - Fransız 1870 -71 harbi (1913) , Napolyon, tarihçesi, hayatı siyasiye ve askeriyesi(1913) (ikisi de Ebüzziya zade Velid imzası ile), İttifak-ı Müsellesin tarihçesi(Ömer Vasfi imzası ile, (1914) . Makaleleri : Mecmua-i Ebüzziya Yeni Tasvir-i Efkâr, Tasvir-i Efkâr, Zaman, Tasviri Efkâr (yeni yazı) gazetelerindedir.

Takvim-i Ebüzziya (1943, 1944, 1945 seneleri için).

EBÛZZİYA (ABDURRAHMAN VELİD),

Türk yazar, gazeteci, matbaacı, takvimci
(İstanbul 1884 - ay. y. 1945). E. Lezziya
Tevfik Beyin ~~en~~ küçük oğludur. İlk ve
orta tahsilini Galatasaray İhtisatî Sultani
sinde yapmış. 9. sınıf tahlesi iken (1900)
~~Ba~~ babası ve kendinden üç yaş büyük
ağabeyisi ~~Tâhâ~~, aynı mektep 11. sınıf da
tahlele Tâhâ'nın (Bak ~~Fak~~ E. Lezziya Tâhâ)
komşuya sürgün edilmeleri üzerine, o da,
~~oradaki~~ A. Cedit Hanım'ın evinde
mektepten uzaklaştırılarak Baku köyündeki
evlerinde ikamete meclis ~~edilerek~~ mektebe
dile gitmesine müsaade olunmuştur. ^{ihtilattan}
~~da memredilmistir.~~
A mesimün tahsili baki ve arapça ya
da vakıf bir kimse olursa, velidi Beyin
~~komşu da olsa~~ öğrenime devanı ~~neglect~~,
ve evlerine Lütisik Fransız Ferber
mektebine gidecek devan olarak gidip
özel ders alması sayesinde öğrenimini
~~devam~~ devam inkâsını bulmuştur,
babası da mekteple kendisine devan ~~devan~~

2
verdiği derslerle de bu alanda
bilgisini arttırmıştır.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.341.12

Ahmed hanıd istibdadınun yıkılması
ve mesrutiyetin ilânı (1908) ile bahar
Tevfik ve ağalığı Tâhâ Beyler sürgün-
den dönünce, Velid B. St. Benoit
Fransız mektebinde hukukta imtihan-
larını vererek İstanbul Hukuk Mektebine
sonrada Paris ~~Genel Bilgi Okulu~~
"Ecole des sciences politiques" (Genel
Bilgi Okulu) da yüksek tahsilini
görmüştür (1912). Hukuk mektebine
devamı sırasında, Dünyın Umumiye
tercime ~~okulu~~ kaleminden de
memurluk etmiştir (1909). Paris deki
tahsil hayatı sırasında, o devrin en
önemli gazete idare hanelerine devam
etmiş. Bu gazete eliğinin ~~isimleri~~
özelliklerini yerinde incelemiştir.
İstanbul dönüşünde bahar ve ağalığı-
nın çıkarmakta olduğu Tariki Efkâr
da yazı işleri müdürlüğünü alarak

gazete cilası atıldı (1912). Velid Beyin
 ilk yazları imzası veya A. (ayrı) mülki
 V. veya A. Velid olarak çıktı. Gazetesinin
 bazı makalelerini ~~Tevfik~~ Tevfik ve
 Talha Bey yazarlardı. Velid Beyin
 yazlarının git gide kuvvetlendiğini
 gören Tevfik Bey, kendinin bazı makale
 olarak yerine kullanması ve kendisi
 imza olarak A. Velid yerine "Elevizya
 zade" yi ~~kayması~~ talâ nistür ki,
 Velid Bey, soy adı kanununa ile "zade"
 kelimesini yazarak edel mesine kadar
 bütün yazlarını Elevizya zade olarak
 imzalamıştır.

TDV-İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 3E.061.13

Babalannın dönümünden sonra iki
 kardeş ~~gazeteyi~~ ^{gazeteyi} birlikte çıkarmağa
 devam etmişler, ve kısa zamanda
 Tasvir-i Efkâr Tarihînin en fazla
 okunan en büyük tıvıl gazetesini oluşturdular.
 İttihad-ı İslâmın intidarından evvel ve

ouların idaresinde gazete idaresi mesulleri olarak Velid ve Tâhâ Beyler bu tahliata nâzanuslar, gazete bu kadar defa kapanarak isim ~~değiştirilerek~~ değiştirilerek "Tasfiri Efkâr" ~~ve~~ "Tefsiri Efkâr" gibi isimler altında devam ~~etmektedir.~~ meclisiyetinde kalmıştır.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E306.14

Velid ve Tâhâ Beyler gazete idarelerinin bu devresinde bir çok yenilik yapmışlar, gündem her tarafında, foto muhalefliğini ihdas ederek olayları resimlerle vermeye başladılar, ilk defa gazetelerde halkı ilgilendiren öğretici müsahabalar çıkmışlar, memleket yararına çalışan cemiyetler ~~ise~~ (Dönüşüm Cemiyeti) yararına özel ilânlar yayımlanmış. Müdüpler arasında futbol kurullarının için kupa hazırlamak usullerini iad etmişlerdir. Bu arada Velid Bey havacılığa büyük önem vermiş, kendisi uçan ilk müvîl Türk olduğu gibi havacılığı

memleket rathunda deguran, nev diren
gazete i ve leu korunda ~~ilk telif eser~~
~~neren ~~okunma~~ ~~bir~~ ~~sonemle~~ ~~ketimide~~~~
eser yazan ilk kiise olmustur.

B. Mütareke Birinci Cihan Harbinde
bu kaç defa mesriyatlara delaysile
~~diğer okunma~~ ve öf. idare mahkemelerine
nüklenen ve gazeteleri kapayan Velid
ve Tâelâ Beyler, mütareke ilân ile
bu refide kurulan Hürriyet ve Telif
halimesinin tahliyatına uğramışlar,
Velid, Nevrud Mustafa Divanı Harbine
de reh edilmiştir.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.341.15

İngal idaresinde de bazı derdeden
kurtulmayan Velid B. İstanbulun
ingali faciasında (16 mart 1920), Fehrade
Bası karaholunda, silahsız muojika
erlerinin, ~~yetaklarında~~ salaha karşı
yetaklarında ruhuda iken, bu İngiliz
askerî acılığına kahlice süngülenerek
reh edilmeleleri cinayetini haber alınca,

kendisinin de öldürülmesi ihtimaline rağmen,
büyük bir cesaretle, yalın karnına ~~ve~~
Şehade Bayı karakoluna giderek Şehid
Mehmedçiklerin ~~ve~~ naaşlarının teker teker
fotoğraflarını çekerek tesliat etmiştir.
ve Tarihi inayeti vesikaleyle gelecek
nesillere aktarmıştır. ~~Şehid~~ B n. facianın
tek vesikası bu resimlerdir. Valid Bey
bu resimlerden birini de teker ederek,
Millî hareketi kamuyla nakletmiş, ~~ve~~
~~Amsterdam~~ ^{Amsterdam} Milli Mücadele Teshilatına
~~ve~~ ~~ve~~ ~~ve~~ Milli Mücadele
Teshilatına yollayarak bütün yerda
yayılmalarını sağlamıştır. B n. facia
üzerine yazdığı mektup bu yazı üzerine
İngiliz işgal idaresi Valid Beyi Teşkilat
etmiş ve Malta'ya nirmişler. (~~ve~~)
bu resimleri ~~ve~~ Şirginin den
sonra resimlerin Anadolu'ya nakletmeye
deneyen eden kendisi Tâlibâ Bey, gazetemin
bu muhalifinin yakalanması üzerine
fotoğraflarla

Velid Bey ^{de} Terhîf edilmiş, ne olumüne kadar yol açan halise atıl musta. Gazeti devamlı olarak kapatılmış, matbaa da mühürlelenmiştir (1920)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.341.17

Velid Bey, Malta sürgününden, mahpus gazetecilerin diğerlerinden evvel serbest bırakılmaları dördü (1921). Kardeşi ağırlık hastalığından tek başına gazete çıkarma çabasına geçerek tereddütüne geçti. ~~Terhîf Efkârı~~ ^{Davaad} Ferid ~~Paşa~~ Hükümeti müsaade vermedi. Balıkan zade S. İbrahim Beyde bulunmuş "Terhîdî Efkâr" isimli bir imtiyazı satın alarak gazetesini neşretti. Terhîdî Efkâr Kırsal zamanında Türkiye'nin en okunan, Millî Mücadele'nin en kuvvetli gazetesi oldu. Velid Bey gazetesinde Millî Mücadele yi halka anlatmaya çalışırken, İstiklâl savaşının umdeleleri ⁿⁱ olarak ~~tanımladığı~~ "Miraki Millî" tabiriyle deyimini ile otaya atarak benimsetti. ~~Bu~~ ~~zaman~~ Millî Mücadele aleyhine neşriyat

yapan Ali Kemal, Refik Halid (Karay), Said
 Molla Gili Lüle ve Davud Ferid ve
 hemşerilerle cetin lin idare firisti. Bu
 arada A maddeleya katil mah istiyenleri
~~bu maddeleya katil mah istiyenleri~~ selâmetle kayran
 teşkilatta ve ırgal ordusu kuvvetlerinin
 muhafazası altında bulunan. O zaman
 Ordusu ılah ve cephaneye depolarını
 roşay buldu Anadoluya götüren ~~17.17.~~
 figli teşkilatta faal rol oynadı. Bir kaç
 defa İngiliz filosunun kontrollerini alt ederek
 lin taharru dimerinde liyyet Anadoluya
 ılah neketti. ~~Sonunda~~ vapuru ile
~~liyyet de lin memuruna gıss kaidisi~~
 zeytin Burnu ~~ılah~~ cephaneye depolarını
 kendisinin karında bulundugu Bahri köy
 muhaveret gemileri ile roşayda 45 000
 top memurını «Mersin» vapuru ile
 liyyet ineluluya götüre rek Milli
 kuvvetlere teslim etti (aralık ~~Burhaneddin~~
 1921). ~~memurun liyyet~~
~~İttihâd Savası~~ ~~zafak~~ ~~değ~~ ~~zafam~~
 karanya teşkilat için liyyet

TDVİSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 26.36.18

Bu büyük kararın terakki için büyük zamanın mülli müdafaa vekili Refet Paşa (Bede) i meclisine gelmiş. Valid Bey

Zafer den sonra 1908 Ömür hükümeti -

rim yasa ve nizamname yeri ve yankı ısmatı -
atını tenkid eden şiddetli yazıları
işlerine tenkid edilerek (1924) İstanbul'da

kurulan İstiklâl Mahkemesine,

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.30.19

Hüseyin Cahit, Ahmed Cevdet Beylerle beraber

"Vatana ihanet" suçuna mahkum edilmiş,

mahkeme yanında hürriyet ettiği için,

o zamana kadar tevağundan hiç

kimseye bahsetmediği için hürriyet meyan,

İstiklâl Mürcaesi masnadaki büyük

hıymetleri ve bundan dolayı kendisine

"İstiklâl Madalyası" verilmiş olduğu

mevzuatına çıkmıştır. İstiklâl Mahkemesi

tehlike roni atlatmasına rağmen fikir

ve inancından dönme Valid Bey,

İroni idaresine karşı tenkidlerine aynı şiddetle

devam etmiş, o mada da doğuda şiddetle.

"Bize bu kararın zaferi daha nazan duvarları kordun cephanesi
getirdiği deşer iş den naz olum" demistir.

matlak üzere Seyh Said isyanı bahane
 ile, İsmail tarafından çıkarılan "Tahriri
 Sükhüm" kararnesi ile gazetesini kapatılmış
 kendisi de tutuk edilerek Gazi Antika
 intikâl mahkemesine, diğer İstanbul
 gazetecileri ~~Ahmed Emin Yalman, Esref~~
 Ediz, Ahmed Emin Yalman, İsmail
 Müstak Haykhan, Süphi Nuri İleri,
 Feyzi Lütfi Karasmanoğlu v.d. ile
 beraber sevk edilmiştir (1925).
 Murahhame sonunda Velid Bey de de
 diğer gazeteciler beraber tutulmuş, ~~hâzır~~
~~gazete~~ ~~her~~ ~~gazete~~ ~~ben~~ ~~gazetecilerden~~
~~bu~~ ~~durumda~~ ~~değil~~ ~~gazetecilerin~~ ~~tekrar~~
~~tekrarına~~ ~~hak~~ ~~hak~~ ~~verilmediği~~ ~~halde~~
~~sadece~~ ~~sadece~~ ~~Velid~~ ~~Beye~~ ~~gazetesini~~
 tekrar çıkarmak müsaadesi verilmiştir.

TDVISAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 2E.341.20

Ancak Velid B. aynı zihniyetin
 hakim olduğu bir iktidarda, gazetecilik
 serbestçe

~~şey~~ yapıla maye caşım tahdir ederek gazetelerini
~~aka~~ Tehrar nesretme mis, ve kendisini
« Mevlâkânî Edebiyatı » nun idaresine hasır
struistii. B n müddet zarfında devamlı
olarak göz hapsinde leulundevulan Velid
B. ~~kanse~~ kimserin hasım derde rokmamalı
için temarlarını arşiv haddi indirmiş
adeta yaluy yeras olmuştür. ~~B n~~ ~~A m~~
A m cık leütin leu tedbirlerine rağmen,
Ouharada ~~teşekkül eden~~ kimlerin istiklal
mahkemesine ne kadilerek sorğuya çekilme
cehilmehtende de kendisini keirtara-
manus ~~şey~~, fakat leir suçu buluma-
madı günden leu ^{işin} ~~referde~~ referde de ademi
takile hasır ~~adad~~ olmuştür.

Velid B ey ~~şey~~ çocuklukta leiri
lağlandıği mesele günden ~~şey~~ daha fazla
nyak durmağa dayanamayarak « Zaman »
isimli leir gazete çekmiştir (1934). B n da
hükümet İmonin hükümetinin nizaretine

de has mahaleler yazılmıstır
 kuvvetli bir yazar kadrosu ile ~~meso~~ yazma
 karlayan gazete, kura zamanında, teknik
 imkânların ayanı müsaadesi nisbetinde,
 Türkiye'nin ikinci gazetesi olmuştur fakat
 aynı zamanda tek parti idaresinin
 baskılarından da kendin hürriyetçiler,
 1940 mayısından Velid B. in refikası
 kadar (sadece 1945) ~~10 defa~~ 4 sayıda
 11 defa kapatılmıştır. Bir yandan
~~hükümetin~~ ~~maide~~ ~~hürriyetçiler~~ idare
 nin bu gazetesinin kapatma yolu ile
 baskı altında tutulması, diğer taraftan
 hükümet emrindeki basını devamlı
~~la~~ ve tahsis hücumları nihayet Velid
 Bey'i öğren dermiş ve 1943 den sonra
 İngiliz hiç bir yazı yazmamıştır
 kendisinin neşriye karladığı "Takvimi
 Eleştiri" (1943) ve "Fen ve San'at
 Ansiklopedisi" ne hasretmiştir.

Buna rağmen kapandıktan sonra,
gayet istanbul öfî idare (sihi yönetimi)
idaresince 6 ay süren bir süre için
(1944 sonu), ben madde Velid Bey
hastalandı, gazetesinin tekrar açıl-
dığını görmeden nefet etmiştir (s. 1945).
İstanbul halkı His bir resmî mahrum
kalmıştı. Cezasızca İstanbul
halkı müeyyan bir ~~halde~~ kalabalıkla
istifa etmiştir. Bahutömeçliğinde
görmülmüştür.

Velid E. leğgaya gazetecilik de ikinci
Cihan harbi sonuna kadar yetişmiş
gazetecilerin en kudretlisi ve basım haye-
tinliğine, şereh gazetecilik mesleği şereh
gazeteci reice ve dürüstlüğü olarak
görmek en kuvvetli sima. Tasvirî Efkâr
ve Tevhidi Efkâr gazeteleri, halka
değin ve celuk halde ulaştırma için
ve okuyucuya yararlı lidgi vermek
için çok titiz davranır, ben hususta

Tam bir gazetecilik mektebi sayılır.

Velid B. arif karakteri 1. Cihan Harbi
savaşındaki Tasvirî Efkar la, İstiklâl Savaşı
savaşı ve Zafer den sonra Tasvirî Efkar
da ki mahale ve davranışlarında belirtir:

Velid B. milliyetçi ve muhafazakârdır.

Önem muhafazakarlığı ~~bir~~ İngilterenin,

Japonyanın ki gibidir. Gelenek ve

inançlara bağlı kalınır. Hiç bir

Yunan ilerlemeye engel ~~değil~~ sayılmaz.

Tasarrufla ne kadar düşmanca, dinî

inançların kuvvet ve lügatına da o

derece kavirdir. 600 senelik mezgâr,

Tarihî ve geleneği olan bir Devletin

Yazılarının değiştirilmesi nereden nereden.

Millîti okur yazır hale getirmek için,

Yazının cesidi ile değil manâfîni sıtenu ile

ilgili ~~okuyun~~ kalıpla ~~okuyun~~ deşilindüğünü

~~okuyun~~ ~~okuyun~~ Terzini sayınur. ~~okuyun~~

İnanmış davalarında, ne lahasma olursa

olsun, daima ısrar eder, hiç bir tezyik
~~tehdid~~
ve mahrumiyet kendisini yolundan
döndürmezdi. ~~Birçok~~ Memleketi sığırma
kayatım tehlikeye atıncaktan zerre kadar
tereddüd etmey, bunun talii bir veyife
rayarak bundan iftihar payı uhardığı
görülmezdi. Bu gazetenin her reyden
evvel halka faydalı olacak reyleri
tavsiye etmesinin esas veyifesi
olduğunu kalid ettiğinden, gazetesinde,
ahlâka zıvârâ delilide hiç bir ~~tezyik~~
yayın yapmıyız, ahlak bozucu raydigi
bir müsteri kitalemi bile maibâsında
başarmaz, hattâ, halkın râğlıgının
büyük kısmına aracılık etmesinde ikin,
mahlî yönden en ihtimali zıvârâsında
bile, gazetesine ikin ilâm koymağ
red ederdi. A nadolu halkının kudret
ve kaliliyetine nâsure bir inanı vardı.
Memleketin çetkiği ihtimaları, idare cilerin
rebelim

hükümeti, hilafet ve devlet olmalarında
göründüğü, idare ehliyetli ve kalifiyetli
ellerde bulunursa Türk halkının her
dönümünü bu hyle halkına güvene iman
ederdi. Cumhuriyet idaresine taraftar ancak
"Cumhuriyet" ismi altında dika türlüğe
siddetle karşı idi. TBMM yolda yaptığı mücadele,
hasımları tarafından "mülkîlik taraftarı"
reklamı ile teşhir edilmiştir ki gerçeğe uygun
değildir. Din işleri ile devlet işlerinin
ayrılmasına ~~göre~~ ~~değişikliğe~~ taraftar, fakat
lâzımlık namı altında din dışı müesseselerine
aleyhtarlar. Hilâfet makamının mukabalesine
taraftarlar. ~~hilâfet~~ kuvvetli bir Türkiye için
elinde, hilâfet silahının, daima ağırlığının
his ettiği bir kuvvet olacağına,
bu makama sahip bulunulduca, Türkiye'nin,
~~ister istemez de istemese de~~ ister istemez
"büyük devlet" raylaacağına, yine bu
sıfatın rayesinde, dünya siyaseti uygula-

malûle cegine israr etmis, leu mehanun
 ilgasi ile de, Avunya devletlerinin, avulen
 leaynua yapmaga muvaffak olamaduklar
 leu leir hususu, leuyuk devletlerin
 "kucuk devlet" mektebesine dus megi,
 kendi elinyle tahakkuk etme ceginizi ve
 leunun da leuyuk zararim gore ceginizi
 ileri sur mustas leu fikirleri siddette
 ravunmus, leundan delay da "gerici"
 diye hu umlara agranustur.

TDVISAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No ZE.361.28

Gazetelerinde ki yaz heyetlerinde:
 Süleyman Nazif, Cenah Şahabettin,
 Ahmed Refik, Fuad Köprülü,
 Yahya Kemal, Aliudin Daver, Yunus
 Nadi, Ethem İzzet Zenne, Ömer
 Rıza Doğrul, Enümeud Ekrem Talu
 gibi rehretler leulun mustur.
~~Badan mustarda, badan mustarda, badan mustarda.~~

Matbaaciligi ve sanatkarligi. Matbaac
 ligunde bahari E leuyuzija Tewfikin dercesine
 naramanustur. San'atkar olarak cini ile
 tavama notu ve resim

17
yayınlarla ~~ate~~ usta idi. Balıkesir'den
öğrendiği arabesk tarzında Türk
süsleme sanatında ve kâfi yazıda
büyük meharret sahibi idi. Meathasında
karakalem eserlerin Türk süsleme sanatı
ile yapılan sentez tezyinat hep kendisi-
nin eseridir.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.341.29

Eserleri: Küçükçekirdekli, H. Alay
Kevkeleli Kış Adası, Neler Olacak (1912). -
Gürül, Mayısı, Hali, İstiklâli (1912). -
Tayyareciler, Mayısı, ehemmiyeti, terakkiyat
hazinesi, istiklâli (1913) (bu üç eser
A. (ayın) Valid İngilizce yayınlanmıştır). -
Türkiye Demir Yolları ve Atlası (1931). -
Takvimi E. İzzet (1943 - 1945 ne seneler). -
Fen ve San'at Ansiklopedisi (1944 yazarı
kalmıştır). ~~Takvimi~~ ayrıca Türkçe adla
çok sayıda tercüme romanları vardır.